Foreningen Danmarks Vilde Natur
Lokalafdeling Midtsjælland

www.danmarksvildenatur.dk
email: midtsjl@danmarksvildenatur.dk
kontakt: Kasper Monrad Møller
48808612

26. oktober 2026

Høringssvar vedrørende projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Bidstrupskovene

DANMARKS VILDE NATUR hilser etableringen af Naturnationalpark Bidstrupskovene meget velkommen. Projektet rummer et stort potentiale for at genoprette naturlige økologiske processer og skabe et mere dynamisk, varieret og selvforvaltende naturområde til gavn for biodiversiteten. Naturnationalparkerne er et særdeles relevant værktøj til at opbremse den biodiversitetskrise, vi befinder os midt i. Vi takker derfor Naturstyrelsen for at stå kyndigt ved roret gennem den særdeles grundige borgerinddragelsesproces, men samtidig beklager vi også, at forløbet har været strakt ud over så lang tid, at fx dukatsommerfuglen er forsvundet fra skoven i mellemtiden. Biodiversitetskrisen er således særdeles konkret og lokal, eller med andre ord: Erosionen af vores naturarv sker her og nu.

Vi støtter særligt ophøret med skovdrift, etableringen af helårsgræsning med flere arter af store planteædere, genopretningen af naturlig hydrologi og indsatsen for at skabe mere dødt ved, lysninger og varierede overgangszoner mellem skov og lysåben natur. Vi finder det særligt positivt, at Naturstyrelsen i afsnit 4.1 fastslår, at naturnationalparken ikke skal udvikles mod en på forhånd fastlagt naturtilstand. Dette er efter vores opfattelse et helt centralt princip i arbejdet med at skabe vildere natur. Naturens udvikling bør i videst muligt omfang bestemmes af naturlige processer frem for menneskelige forestillinger om, hvordan bestemte naturtyper eller landskaber skal se ud.

Vores bemærkninger tager derfor udgangspunkt i en grundlæggende opbakning til projektet, men også i et ønske om, at naturnationalparken på en række punkter bliver endnu mere ambitiøs og konsekvent i arbejdet med at genoprette naturlige processer.

1. En større og mere sammenhængende naturnationalpark

Vedrørende afsnit 3.1 – Naturnationalparkens geografiske afgrænsning.

DANMARKS VILDE NATUR finder det beklageligt, at naturnationalparken alene kommer til at omfatte 512 ha af de i alt 1.024 ha statsejede Bidstrupskove.

Større sammenhængende naturområder giver bedre muligheder for naturlig variation i græsningstryk, uforstyrrede levesteder, dynamisk succession og udvikling af forskellige naturtyper i en mosaik, som ændrer sig over tid. Et større areal giver samtidig planteæderne mulighed for at bevæge sig mellem forskellige føde- og opholdsområder og skabe en varieret mosaik af skov, krat og lysåben natur.

Vi anerkender, at afgrænsningen afspejler en afvejning mellem naturhensyn og friluftsinteresser, men mener, at biodiversitet og økosystemfunktion bør veje tungere ved afgrænsningen af en naturnationalpark.

Vi anbefaler derfor, at Naturstyrelsen fastlægger en langsigtet målsætning om at udvide naturnationalparken, både gennem inddragelse af yderligere statsejede arealer og ved at undersøge mulighederne for opkøb af tilgrænsende skove, overdrev og andre naturarealer.

Særligt bør mulighederne for økologisk sammenhæng med Den Danske Naturfonds Lerbjerg Skov og signaturprojektet ved Elverdamsåen i forbindelse med den grønne trepart undersøges. Ambitionen bør på længere sigt være et større sammenhængende naturområde i Det Midtsjællandske Skovhøjland, hvor naturlige processer kan udfolde sig over et væsentligt større areal.

2. Reproducerende bestande af både heste og kvæg

Vedrørende afsnit 3.2 og 4.3 – Store planteædere og forvaltning af udsatte dyr.

Vi støtter kombinationen af heste, kvæg og de fritlevende hjortearter, som tilsammen kan skabe en mere varieret påvirkning af vegetationen, end arterne kan hver for sig.

Heste kan med deres fortænder holde græsset meget kort og æder desuden vedplanter, også i græssets vækstsæson. Kvæg græsser typisk mindre tæt ved jordoverfladen og udnytter blandt andet grovere græsser og urter. Deres store kropsvægt bidrager samtidig til tramp, bar jord og lokale forstyrrelser. Hjortene er generelt mere selektive i deres fødevalg og påvirker blandt andet urter, skud og vedplanter, om end der er betydelige forskelle mellem hjortearterne. Tilsammen bidrager de forskellige planteædere til en varieret mosaik af kortgræsset vegetation, højere urter, krat og skov.

Vi finder det positivt, at hestene skal indgå i en reproducerende bestand, men uhensigtsmæssigt, at kvæget i første omgang planlægges udsat som en ikke-reproducerende bestand.

Naturlig reproduktion og en varieret alders- og kønssammensætning giver mulighed for de sociale relationer og familiedynamikker, som karakteriserer naturligt fungerende flokke. Kalve og føl kan vokse op sammen med ældre dyr og lære af deres adfærd. Det handler således både om dyrevelfærd, naturlig adfærd og økologisk funktion.

Vi anbefaler, at også kvæget etableres som en reproducerende bestand fra begyndelsen, så begge arter får mulighed for at udvikle naturlige flokstrukturer med så begrænset menneskelig håndtering som muligt.

3. Græsningstryk og adaptiv forvaltning

Vedrørende afsnit 3.2.2 – Græsningstryk.

DANMARKS VILDE NATUR bakker op om den adaptive tilgang til græsningstrykket, hvor Naturstyrelsen løbende tilpasser bestandene på baggrund af dyrenes trivsel, fødegrundlaget og vegetationens udvikling. Vi anerkender, at etableringen kræver en forsvarlig opstart, og at Naturstyrelsen har både beslutningskompetencen og forvaltningsansvaret.

Vi vil samtidig fremhæve betydningen af, at græsningstrykket indenfor de første fem år bliver tilstrækkeligt til at skabe den ønskede økologiske dynamik. Et vedvarende lavt græsningstryk kan

medføre fortsat tilgroning, i et såkaldt lyskapløb, og begrænse udviklingen af lysåbne strukturer, lav vegetation og varme mikrohabitater.

Særligt vintergræsningen har betydning for biodiversiteten, idet planteædernes fødesøgning kan reducere ophobningen af førne og høj vegetation. Det forbedrer lys- og temperaturforholdene ved jordoverfladen til gavn for blandt andet lavtvoksende, varmekrævende planter og insekter.

Vi anbefaler derfor, at overvågningen har særlig opmærksomhed på græsningens faktiske økologiske effekt, herunder vegetationshøjde, blomstringsressourcer, førnelag, vedplanteopvækst og udviklingen af lysåbne strukturer.
Den adaptive tilgang bør ikke blive et permanent forsigtighedsprincip, hvor græsningstrykket holdes så lavt, at planteædernes funktion bliver utilstrækkelig. Omvendt bør det beregnede græsningstryk heller ikke udvikle sig til et fast bestandsmål, som dyreholdet løbende reguleres imod. Naturlige fluktuationer i planteæderbestandene og deres påvirkning af vegetationen er en vigtig del af økosystemets dynamik.
Målet bør være et naturligt dynamisk græsningssystem, hvor bestandene kan variere, og hvor græsningen er tilstrækkelig til at påvirke landskabet, samtidig med at dyrenes velfærd sikres.

4. Genopretning af manglende økologiske processer – bæver og vildsvin

Vedrørende afsnit 3.2.1 og 3.7.6.

Vi støtter genopretningen af naturlig hydrologi gennem lukning af grøfter og dræn, men anbefaler, at Naturstyrelsen også undersøger mulighederne for at introducere bæver.

Bæveren er en økologisk nøgleart, som gennem dæmningsbyggeri og fældning af træer kan skabe en dynamisk mosaik af vådområder, oversvømmede skovpartier, lysninger og dødt ved. Den kan dermed bidrage til, at genopretningen af naturlig hydrologi bliver en vedvarende økologisk proces frem for alene et resultat af menneskelige restaureringsindgreb.

En undersøgelse bør omfatte områdets hydrologiske egnethed, forbindelserne til omgivende vandløbssystemer og mulighederne for en levedygtig bestand.

Vi ønsker desuden at fremhæve vildsvinets betydning som økologisk nøgleart. Gennem deres roden i jorden skaber vildsvin blottet mineraljord, småskala-forstyrrelser og nye spiringsmuligheder, som hverken kvæg, heste eller hjorte fuldt ud kan erstatte.

Vi anbefaler derfor, at Naturstyrelsen på nationalt niveau arbejder for at få revurderet mulighederne for udsætning af vildsvin i naturnationalparker, hvor dette er biologisk og veterinært forsvarligt. Vildsvin kan blandt andet være relevante i områder, hvor størrelse eller rekreative forhold gør introduktion af europæisk bison mindre hensigtsmæssig.

Vi anbefaler, at sammensætningen af store planteædere i Naturnationalpark Bidstrupskovene ikke betragtes som endelig, men løbende kan udvikles i takt med ny viden og nye muligheder, hvilket spiller sammen med den adaptive tilgang.

Foreningens formål er at understøtte etablering af områder med vild natur, hvor biodiversitet, naturlige processer og selvregulerende økosystemer har første prioritet. Foreningen er politisk neutral

5. Naturlige processer frem for permanent naturpleje

Vedrørende afsnit 3.7.1–3.7.5, 3.7.8 og 4.6.

Projektbeskrivelsen åbner mulighed for fortsat målrettet naturpleje gennem blandt andet slåning, rydning, plantning og midlertidige frahegninger. Vi anerkender, at sådanne indgreb kan være nødvendige i etableringsfasen, ikke mindst for at beskytte stærkt truede arter.

Det er imidlertid afgørende, at naturnationalparken ikke på længere sigt udvikler sig til traditionel naturpleje kombineret med helårsgræsning.

Vi anbefaler, at Naturstyrelsen indarbejder et tydeligt princip om, at naturlige processer altid prioriteres før vedvarende menneskelig pleje. Hvis værdifulde levesteder forsvinder, bør det først undersøges, om de processer, som skaber og opretholder levestederne, fungerer tilstrækkeligt. Dernæst bør manglende processer søges genoprettet, eksempelvis gennem ændringer i græsning eller hydrologi.

Målrettet artspleje bør primært anvendes som en midlertidig undtagelse, mens de naturlige dynamikker genoprettes, hvor det er nødvendigt for at forhindre tab af særligt truede bestande. Permanent detailpleje bør være sidste udvej.

Tilsvarende bør strukturfældning og veteranisering betragtes som overgangstiltag, mens skovens udvikling på længere sigt formes af naturlig trædød, stormfald, svampe, insekter og planteædere. Spontan succession bør have forrang frem for plantning, medmindre væsentlige spredningsbarrierer nødvendiggør en aktiv indsats.

Målet er ikke at fastholde bestemte naturtilstande, men at genoprette de processer, som skaber og vedligeholder variationen.

6. Sommerfugle og dynamiske levesteder

Vedrørende afsnit 2.6, 3.7.3, 3.7.5 og 4.9.

Bidstrupskovene har særlig betydning for sjældne og truede sommerfugle knyttet til skovlysninger, enge, moser og varme overgangszoner. Det gælder blandt andet brunlig perlemorsommerfugl, engperlemorsommerfugl og skovperlemorsommerfugl.

Vi støtter ambitionen om flere lysninger og varierede skovbryn, men finder det vigtigt, at forvaltningen ikke alene fokuserer på at bevare eksisterende sommerfuglelokaliteter i en bestemt tilstand.

Målet bør være et dynamisk landskab, hvor nye egnede levesteder løbende opstår, og hvor sommerfuglene kan flytte sig i takt med naturens udvikling. Hvis en lokalitet gror til, bør det derfor undersøges, om naturlige processer skaber nye egnede levesteder andre steder, før der iværksættes permanent pleje.

Vi anbefaler en systematisk kortlægning og overvågning af de vigtigste sommerfuglebestande og deres levesteder. Overvågningen bør ikke alene følge bestandene på de kendte lokaliteter, men også registrere nye levesteder, kolonisering, værtsplanter, blomstringsressourcer og sammenhængen mellem egnede habitater.

Foreningens formål er at understøtte etablering af områder med vild natur, hvor biodiversitet, naturlige processer og selvregulerende økosystemer har første prioritet. Foreningen er politisk neutral

Midlertidige målrettede indgreb kan fortsat være nødvendige for at beskytte særligt sårbare bestande, men bør ledsages af en indsats for at genetablere de naturlige processer, som på længere sigt kan sikre arternes levesteder.

7. Gødningsfauna, kadavere og mindre håndtering af dyrene

Vedrørende afsnit 4.3 og 4.4.

Vi finder det positivt, at Naturstyrelsen vil undersøge mulighederne for kadaverpladser, men anbefaler, at der aktivt søges tilladelse til at etablere en eller flere sådanne pladser.

Ådsler er en vigtig del af et fungerende økosystem og skaber fødegrundlag og levesteder for en lang række specialiserede organismer. Kadaverpladser vil desuden kunne give besøgende indblik i naturlige nedbrydningsprocesser, som ellers sjældent opleves i dansk natur.

Store planteæderes gødning er tilsvarende et vigtigt levested for blandt andet biller og fluer. Visse ormemidler kan imidlertid udskilles gennem gødningen og påvirke disse organismer negativt. Problemstillingen omfatter også besøgende rideheste.

Vi anbefaler derfor, at Naturstyrelsen undersøger mulighederne for tydelige retningslinjer for adgang med heste, der for nylig er behandlet med miljøbelastende ormemidler, eksempelvis gennem en fagligt begrundet, behandlingsafhængig karantæneperiode.

Endelig anbefaler vi, at Naturstyrelsen på nationalt niveau arbejder for at undersøge mulighederne for alternative metoder til individuel mærkning og registrering af de udsatte dyr. Indfangning og håndtering af kalve og føl kan medføre stress og forstyrre flokkenes naturlige adfærd. Målet bør være færrest mulige indgreb, samtidig med at nødvendige krav til sporbarhed, sygdomskontrol og dyrevelfærd opfyldes.

8. Faunalommer, formidling og overvågning af naturlige processer

Vedrørende afsnit 3.4, 4.4 og 4.9.

Vi støtter etableringen af faunalommer, hvor dyrene kan søge fred og ro. Det er vigtigt, at disse områders funktion evalueres, og at stiforløb og rekreative aktiviteter om nødvendigt tilpasses dyrenes faktiske anvendelse af landskabet.

Samtidig anbefaler vi tydelig skiltning ved naturnationalparkens indgange om hensigtsmæssig færdsel blandt store planteædere. Besøgende skal blandt andet informeres om at holde afstand, give dyrene plads og undgå at gå mellem voksne dyr og deres unger. Fodringsforbuddet bør fremgå særligt tydeligt, da fodring kan ændre dyrenes naturlige adfærd og skabe konflikter mellem dyr og mennesker.

Vi støtter Naturstyrelsens planlagte overvågning, men anbefaler, at den i endnu højere grad måler udviklingen i økosystemets naturlige processer. Det gælder blandt andet variation i græsningstryk, naturlig skovregeneration, dannelse af lysninger, forekomst af bar jord, dødt ved, hydrologisk variation og udviklingen i gødnings- og kadaverfauna. Ved de periodiske evalueringer bør det desuden vurderes, om behovet for aktiv naturpleje falder.

Foreningens formål er at understøtte etablering af områder med vild natur, hvor biodiversitet, naturlige processer og selvregulerende økosystemer har første prioritet. Foreningen er politisk neutral

Vi anbefaler desuden at naturstyrelsen kigger på erfaringer fra internationale nationalparker med henblik på at involvere tilknyttede dertil instruerede ildsjæle i specifikke uddelegerede opgaver, såsom dataindsamling vedrørende naturlige processer i området.

Et centralt succeskriterium bør være, at stadigt flere økologiske funktioner opretholdes af naturlige processer frem for menneskelig styring. Naturnationalparkens succes bør måles på udviklingen i økosystemets funktion og grad af selvforvaltning – ikke alene på bestemte arter og naturtyper.

Afslutning

DANMARKS VILDE NATUR bakker klart op om etableringen af Naturnationalpark Bidstrupskovene og Naturstyrelsens ambition om at give naturlige processer en langt større rolle i områdets udvikling.

Vores væsentligste anbefalinger er at arbejde for en større og mere sammenhængende naturnationalpark, etablere reproducerende bestande af både heste og kvæg, sikre en adaptiv græsning med tilstrækkelig økologisk effekt, undersøge mulighederne for bæver og vildsvin samt prioritere naturlige processer frem for permanent naturpleje.

Samtidig bør områdets særlige biodiversitet, herunder de truede sommerfugle, sikres gennem systematisk overvågning og genopretning af dynamiske levesteder.

Naturnationalpark Bidstrupskovene giver en sjælden mulighed for at bevæge sig fra en naturforvaltning, hvor mennesket løbende forsøger at fastholde bestemte naturtilstande, til en naturforvaltning, hvor indsatsen først og fremmest består i at genetablere de processer, der gør naturen i stand til selv at skabe variationen.

Målet bør ikke være at beslutte, hvordan Bidstrupskovene skal se ud om 50 år, eller hvilke arter naturnationalparken skal rumme. Målet bør være at give økosystemet mulighed for selv at afgøre det.

Med venlig hilsen
Bestyrelsen for DANMARKS VILDE NATUR, afd. Midtsjælland